

S. Andreas – 5de zondag door het Jaar – 5 februari 2023

Inleiding

In de lezingen valt de nadruk op wat wij christenen moeten zijn: zout en licht, een opdracht dus. Zout moet goed zijn; het moet ergens in; het heeft alleen maar een taak als het toegevoegd wordt. Licht: christenen zijn we niet voor onszelf; het moet uitstraling hebben; kwaliteit van leven aanreiken aan de wereld waarin wij leven; niet aan de kant blijven staan, maar getuigen van Christus. De wereld moet mooier worden, moet het koninkrijk van God worden.

Overweging

Onmiddellijk na de zaligsprekingen plaatst Mattheus de lezing, die we zojuist gehoord hebben, superbelangrijk dus. Een oproep aan ons: om onze medemensen en de schepping tot recht te laten komen; wat krom is in de wereld moet recht. Om te beginnen noem ik een paar mensen aan wie ik nu denk bij dit thema: Een paar jaar geleden deed, in een rechtszaal in Turkije, een rechter uitspraak in de moord op een Nederlandse verpleegster; de moeder van de moordenaar en de moeder van het vermoorde meisje waren aanwezig. Wat er in die twee omging op dat moment is nauwelijks te bevatten. Wat zagen we? Ze gingen naar elkaar toe, een omhelzing, een taal zonder woorden, maar tranen en verdriet delen. Een tweede soortgelijk verhaal heb ik hier al eens eerder verteld: van Candice Mama in Zuid Afrika, die jaren later in de gevangenis oog in oog stond met Eugène de Kock, politieman, de moordenaar van haar vader; zij liep naar hem toe en vroeg: mag ik je een knuffel geven? Twee stralende lichten in een donkere wereld! Wat menselijkerwijs onmogelijk klinkt is mogelijk tussen mensen: dat de een de ander begrijpt, zich inleeft, vergeeft, perspectief biedt, hoop geeft. Zij zijn het licht in onze wereld, tillen ons boven het gevoel van machteloosheid uit, en geven ons hoop dat een mooie wereld, het rijk Gods, mogelijk is. Ja, die rechtszaal in Turkije en die gevangenis in Zuid Afrika zijn heilige plaatsen, onze schoenen moeten uit: want het menselijke raakt aan het goddelijke in wat op die plekken gebeurde.

- En nu terug naar het evangelie van vandaag. Wat mij bezig houdt en heel wezenlijk is, is dit: tegen wie heeft Jezus het, als hij zo zegt: Jullie? Hier wordt geen vage algemeenheid opgedist, zo van: 'God houdt van alle mensen, het evangelie is er voor iedereen'. Nee, Hij heeft m.i. een speciale categorie van mensen voor de geest, die Hij vlak tevoren in de Bergrede aangesproken heeft. Want de evangelie-passage van vandaag volgt onmiddellijk op de zaligsprekingen: "Zalig de armen van geest, zalig die honger en dorsten naar gerechtigheid, zalig die vervolgd worden". En dan ineens "Zalig zijn **jullie**, **niet zij die maar jullie**, wanneer men jullie beschimpt, vervolgt en lasterlijk van allerlei kwaad beticht om mijnentwil." Tegen die 'jullie' heeft Hij het altijd; het zijn de 'anawim', de mensen die het normaal gesproken niet redden in de samenleving, die het moeten afleggen, die arm van geest zijn, dwz. nog weinig spirit hebben, het moe geworden zijn, omdat zij als geen ander weten: 'er is een onderkant en een bovenkant in de samenleving, en wij die onderliggen, raken niet aan de bovenkant'; tegen die mensen heeft Jezus het. Tegen hen zegt hij: **jullie zijn het** zout der aarde, **jullie zijn het** licht van de wereld. Jezus, die het koninkrijk van God

aankondigt, een nieuwe wereld neemt deze mensen oerserius; met hen wil Hij dit karwei klaren.

- Een omkering van het gangbare denken, dat zegt: alle verandering komt van boven, van de groten, de machtigen; een omkering van het gangbare denken, dat zegt, dat zij die de kennis, de middelen en het geld bezitten, de toon zetten en de dienst uitmaken. In de nieuwe wereld, die Jezus voor ogen staat, wordt dit omgedraaid: wie dáár belangrijk zijn, zijn de mensen, die niet meetellen, die buitengesloten worden, die als geen ander ervaren wat het betekent niet mee te tellen en uitgebuit te worden. Zij gaan voorop en zijn in feite het licht en het zout; zij geloven het misschien zelf niet, omdat de 'normale' wereld hen toch altijd achterop heeft gezet; maar dat is nu juist het verrassende van de blijde boodschap: de bordjes zijn verhangen.

- Als wij ons afvragen, hoe 'zout en licht zijn' hier in de parochie in menselijk gedrag wordt omgezet, dan hoeven wij maar naar de eerste lezing te luisteren: 'Gij moet uw brood delen met wie honger heeft, arme zwervers opnemen in uw huis, naakten kleden die gij ziet, en u niet onttrekken aan de zorg voor uw broeder.' Het zijn deze mensen, de echte armen die buiten de samenleving vallen, die een beroep op ons doen - elke dag - om in Gods naam ons denken en handelen niet te laten bepalen door egoïsme, door geldelijk gewin en hebzucht, maar door gerechtigheid, door menselijkheid, door het delen van brood. En naast hen staan zij (of mag ik zeggen: wij?), die de roep van deze armen horen, hun zijde kiezen en met hen op weg gaan naar een hemel op aarde. Hier tegen de achterwand staat: hoor!! Amen.